

HUMANITAS

KADERORGAAN VAN DE
VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK
OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

ACHTSTE JAARGANG No. 2

MEI 1953

CENTRAAL BUREAU „HUMANITAS”
VONDELSTRAAT 61 — AMSTERDAM

REDACTIE ALGEMEEN: MEJ. M. DIJKSTRA

Sectie Kinderbescherming: Mevr. mr M. Rood—De Boer

Medewerkers:

J. Boetje, mr L. A. Donker, P. Faber, mr R. Friedman—
v. d. Heide, dr F. Grewel, mej. mr dr Joh. Hudig, dr J. P.
van Praag, Ph. H. van Praag, prof. dr G. Th. Kempe,
D. Q. R. Mulock Houwer, H. Ploeg Jr, mej. mr P. G. Prins,
dr A. Querido, mr B. v. d. Waerden, M. de Vries e.a.

Adres Redactie en Administratie:

Vondelstraat 61 - Amsterdam-W. - Telefoon 89786
Giro 582000

INHOUD

	blz.
G. Diebrink, Eindhoven congresstad	17
Mr dr J. In 't Veld, Te smalle basis	18
Mr M. Rood—De Boer, Subsidieproblemen in de kinderbescherming	21
Mr M. Rood—De Boer, De wettelijke ondertoezichtstelling	24
A. Bijl—Beket, Baby- en kleuterverzorging	26
Mr B. van der Waerden, Van elders	27
Drs J. Th. van Logchem, Bespreking Moderne maatschappijproblemen....	29
Mr B. van der Waerden, Reclassering	31
C. van der Lende, Wat de A.V.O. is en doet	32

DAGELIJKS BESTUUR:

Mr dr J. in 't Veld, voorzitter
Mej. M. Dijkstra, waarn. secr.
J. Landman
H. Ploeg Jr
E. Veuger
Mr B. v. d. Waerden
P. C. Faber, erelid

CENTRAAL BUREAU:

Vondelstraat 61, Amsterdam
Mej. M. Dijkstra, directrice
Spreekuur: Maandag en Donderdag
11—12 uur
Telefoon: K 20 - 89786

Eindhoven Congresstad

Over slechts enkele weken zal het landelijk congres in Eindhoven plaatsvinden. Het verheugt onze leden, waarvan ik mij hier de tolk mag noemen, dat wij in Eindhoven bij elkaar komen.

Onze afdeling, waarvan ik u iets ter kennismaking wil vertellen, telt uiteraard, gezien de samenstelling der bevolking, maar betrekkelijk weinig leden, doch zij is met haar ongeveer 150 man toch de grootste in ons gewest. Het stemt ons tot voldoening, dat een gezonde groei de verwachting wettigt, dat onze afdeling stellig nog voor uitbreiding vatbaar is. Daartoe werden en worden in de verschillende wijken van onze stad huiskamerbijeenkomsten belegd om het contact tussen bestuur en leden te vergroten en belangstelling voor ons werk te kweken. Steeds komen op deze bijeenkomsten ook enkele daartoe aangezochte niet-leden en wordt ons ledental niet alleen hierdoor vergroot, maar krijgen we ook op de duur een schaar toegewijde medewerkers. De omvang van onze werkzaamheden is nog niet groot, maar ook hier is toename te constateren op welhaast elk gebied van de maatschappelijke zorg, in de ruimste zin van het woord. De contacten, die hierbij met overheid en andere instellingen worden gelegd, zijn goed te noemen. Een goede samenwerking valt er naar mijn mening te bespeuren, omdat men wederzijds begrip en vertrouwen toont.

U wordt dus ontvangen in een stad, waarin een voor onze afdeling gunstig klimaat heerst. Wij stellen het op prijs, dat u, die misschien nog nooit of anders slechts zelden in Eindhoven bent geweest, deze tocht naar onze stad wilt ondernemen.

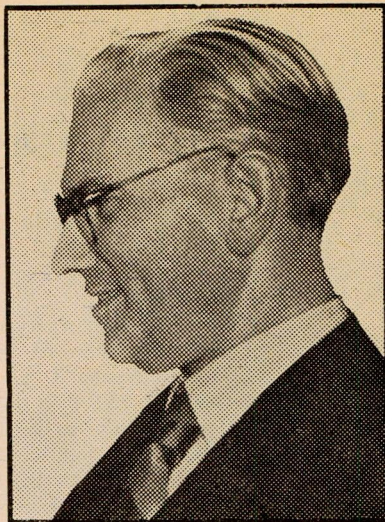
Onze afdeling doet wat in haar vermogen ligt om u deze reis de moeite waard te maken. Weliswaar beschikken wij in Eindhoven nog niet over die accommodatie, die men somtijds elders kan aantreffen, maar dit heeft ook zijn aantrekkelijke zijden. Ik voorzie, dat dit congres onder de reeks van congressen, die reeds gehouden zijn, een goede plaats zal innemen, omdat het een geheel eigen karakter zal blijken te bezitten. Het wordt gehouden in een geheel eigen intieme sfeer en het zal u ongetwijfeld stimuleren in uw eigen werk.

Komt u overtuigen en weet, dat u van harte welkom zijt.

Eindhoven, April 1953.

G. DIEBRINK,
voorzitter
afd. Eindhoven.

TE SMALLE BASIS
*Een belangrijk gedeelte uit de
openingsrede van de
Voorzitter*

Acht jaren is „Humanitas” nu aan het werk. En wij mogen over de ontwikkeling bepaald niet ontevreden zijn.

Wij moesten van de grond af opbouwen en hadden nagenoeg geen enkel steunpunt. De belangstelling voor het maatschappelijk werk in buitenkerkelijke kringen was niet groot. De moderne arbeidersbeweging had er in het algemeen maar weinig waardering voor. De opvatting, dat men alle krachten moest richten op de verbetering van de maatschappelijke toestanden en dat al het andere lapwerk was, leefde aanvankelijk in deze kringen zó sterk, dat men voor armenzorg en liefdadigheid alleen maar minachting had. Men wilde recht en geen aalmoes! In welgestelde kringen uitte de belangstelling zich in het medewerken aan tal van instellingen op neutrale grondslag. In het algemeen kan men zeggen, dat onder de buitenkerkelijken, gunstige uitzonderingen daargelaten, de hulp aan de in nood verkerende medemens te veel werd gezien vanuit materialistisch oogpunt. Wanneer men hem er maar voor behoeftte, dat hij van honger omkwam, dan was al heel wat bereikt.

Langzamerhand zijn ook op dit terrein nieuwere denkbeelden naar voren gekomen. Het besef won veld, dat wij er niet zijn met de noodzakelijke stoffelijke hulp te bieden, het is de mens zelf, die aanspraak heeft op onze belangstelling. Waarachtige hulp biedt alleen hij, die de hulpbehoevende ziet als een medemens en bereid is *naast* hem te gaan staan. Geen hulp, die geboden wordt vanuit de hoogte, maar hulp, geboden uit een besef van saamhorigheid, van verantwoordelijkheid ook voor het lot van de naaste, die in nood verkeert.

Dit veronderstelt een zich volledig verdiepen in het wezen van de medemens en in zijn omstandigheden; het betekent, dat het doel niet slechts mag zijn verlichting van de materiële nood, maar niet minder ook bijstand in moeilijkheden

van geestelijke en zedelijke aard. Het betekent, dat wij nieuwe levensmoed hebben te schenken aan hen, die het geloof in het leven verloren hebben, nieuwe wegen hebben te wijzen aan hen, die het spoor zijn kwijt geraakt, weer wat zon hebben te brengen in levens, waarover de duisternis haar kleed heeft gespreid. Een dergelijke totale hulp, die beoogt de in nood verkerende medemens behulpzaam te zijn in het herwinnen van de eigen innerlijke kracht om *boven* zijn moeilijkheden uit te komen, kan naar onze stellige overtuiging slechts geboden worden vanuit een bepaalde levensbeschouwing. En voor ons is dat een humanistische levensbeschouwing.

Het voorgaande moest eigenlijk al voldoende zijn om duidelijk te maken, dat dit humanisme, waardoor wij ons laten leiden bij de beoefening van het maatschappelijk werk, niet alleen *negatief* kan zijn, zoals van bepaalde zijden in de laatste tijd met een zekere graagte wordt betoogd. Als wij aan de hulpbehoevende niet meer en niet anders hadden te vertellen dan dat wij niet uitgaan van het geloof in een persoonlijke godheid, dan ware de boodschap die wij hebben te brengen, inderdaad wel erg mager.

Maar hoe zou het mogelijk zijn, dat onze 7000 leden hun contributie betalen en honderden van hen met liefde en toewijding zich aan dit werk geven, als het ging om zulk armzalig gedoe? Misschien zijn er in het Nederlandse volk enkele tientallen te vinden, zó zeer bevangen door haat tegen de Kerk, dat zij daarvoor zelfs offers willen brengen. Maar ik kan met nadruk verzekeren, dat voor dezulken geen plaats is in „Humanitas”. En ik ben er ten diepste van overtuigd, dat onze vereniging bij haar aanhang niet dat enthousiasme en die bereidheid tot offeren zou hebben weten te wekken, als wij bij ons werk niet door hogere gevoelens gedreven werden.

Waarom is het toch nodig de andersdenkende altijd verdacht te maken en scheve voorstellingen te geven van zijn bedoelingen? Als ik de waarde van het Christendom moest afmeten naar wat sommige katholieke bladen in de laatste maanden over het humanisme hebben geschreven, dan kreeg het geen hoog cijfer. Als men meent de eigen zaak te kunnen dienen door valse voorstellingen te geven van wat anderen beweegt, is men toch wel radicaal mis.

Zo trof ik in een katholiek blad de volgende schone voorstelling over de wijze, waarop een humanist de hulpbehoevende te lijf gaat: hij begint met hem het laatste restje godsgeloof, dat nog was achtergebleven, uit zijn hoofd te praten; verder is het dan eenvoudig genoeg; zonder godsgeloof praat men alle menselijke zwakheden goed.

De schrijver van dit fraais is blijkbaar het gebod vergeten, dat men geen valse getuigenis mag afleggen. Laat mij het nog maar eens herhalen, want het kan blijkbaar niet dikwijls genoeg gezegd worden: wij kennen maar één drijfveer, hulp bieden waar deze nodig is. En een katholiek blad behoeft het ons heus niet voor te houden, dat wij geen hulp bieden door iemand het laatste restje godsgeloof te ontnemen of door menselijke zwakheden goed te praten. Ook zonder deze vermaning weten wij wel, dat dit niet de manier is om een medemens, die met moeilijkheden worstelt, werkelijke steun te bieden. Het zou zijn, alsof men een drenkeling de laatste strohalm, waaraan hij zich nog vastklampte, uit handen rukte. Och, wij weten het heus wel, dat men geen waarachtige hulp biedt door menselijke zwakheden goed te praten. Ons humanistisch beginsel zegt ons, dat werkelijke hulp slechts bestaan kan in versterking van de zedelijke krachten in de mens. Vinden dezen steun in een laatste sprankje godsgeloof of in een sluimerend religieus besef, dan zal de maatschappelijke werker daarop gaarne aanhaken. Ontbreekt het, dan moet hij langs andere weg pogen door de geestelijke passiviteit heen te breken. Want dit staat voor ons vast: met een mens, die geen enkele wezenlijke belangstelling meer heeft, is weinig te beginnen.

En hier heeft men dan tegelijk een eerste aanduiding van het *positieve* humanistische beginsel, waardoor wij bij ons werk geleid worden. Het gaat er ons om de mens, die geestelijk afgestorven was, weer tot bewust geestelijk leven te wekken, zonder hem de *eigen* levensovertuiging op te dringen. Wij willen zijn belangstelling wakker roepen voor andere dingen dan de zorg voor het naakte bestaan, besef bijbrengen voor hogere levenswaarden. Wij zullen pogen sociale bindingen tot stand te brengen om de a-sociaal ingestelde te betrekken in het gemeenschapsleven. Wij willen pogen zijn verantwoordelijkheidsgevoel te versterken, hem het besef bijbrengen, dat hij verantwoordelijkheid draagt niet alleen voor zijn eigen leven, maar ook voor zijn gezin en voor zijn kleine deeltje tevens voor het algemeen welzijn.

Ziedaar onze grote zonde ten voeten uit. Een niet door godsdienstijver verblinde zou het, dachten wij, moeten toejuichen, dat wij aldus pogen de hulpbehoevende, die door de Kerk niet meer bereikt wordt, een beetje steun in het leven te geven en voor verder afglijden naar het nihilisme te behoeden. Al was het slechts, omdat dit geestelijk nihilisme de grootste wezenlijke bedreiging vormt voor de Westerse beschaving.

Intussen zullen de buitenkerkelijken verstandig doen zich van het geschreeuw van een deel der katholieke pers niet te veel aan te trekken. De buitenkerkelijken dragen hun eigen verantwoordelijkheid en hebben hun eigen taak te vervullen. Zij mogen zich daarvan niet laten afhouden, omdat sommigen blijkbaar liever zien, dat zij met gekruiste armen aanschouwen, hoe hun medemensen te gronde gaan en het voortwoekerende geestelijk nihilisme de grondslagen onzer Westerse beschaving ondermijnt.

Het is de verontrusting over deze verschijnselen, die ons er toe gebracht heeft het maatschappelijk werk onder de buitenkerkelijken vanuit onze humanistische levensbeschouwing ter hand te nemen. En ik zei het u al in de aanvang: over de tot dusver bereikte resultaten zijn wij niet ontevreden. Ons werk groeit zowel in de breedte als in de diepte. Wij zoeken het werk niet; het stormt op ons aan. Dat benauwt ons het meeste. Wij mogen werk, dat zich aan ons opdringt, niet afwijzen. Maar wij dreigen er onder te bezwijken, als wij niet veel meer steun krijgen, financiële steun en steun in de vorm van medewerking aan de velerlei arbeid, die er op wacht aangepakt te worden.

Het bereiken van een ledental van 7000 in 8 jaren tijds is een resultaat, waarop wij met recht trots kunnen zijn. Maar het is lang niet genoeg. De basis, waarop ons werk steunen moet, is te smal. Het uitdijende werk vraagt een daarmee corresponderende verbreding van de basis. Er is nog zo ontzettend veel werk, dat moet blijven liggen, zoveel bittere nood, die ongelenigd moet blijven, alleen omdat de medewerkers en de middelen ontbreken.

Daarom willen wij een ledenwerfactie gaan inzetten onder de leuze:

Ook uw steun is nodig!

Gij allen, buitenkerkelijken, die zich verantwoordelijk voelt voor het lot van uw evennaaste, die wilt medewerken aan een gezond maatschappelijk leven.

Niemand mag zich van deze verantwoordelijkheid afmaken met de Kaïnsvraag: ben ik mijns broeders hoeder?

Moeilijk is de tijd, waarin wij leven, maar hij kan ook groot zijn, als wij slechts onze taak verstaan. Op deze kentering der tijden staan wij voor de oplossing van geweldige problemen van wereldformaat. Maar een deugdelijke oplossing is niet denkbaar, als wij de individuele mens uit het oog verliezen.

Om deze mens met al zijn noden en behoeften gaat het ten slotte. En het is voor deze povere mens, dat „Humanitas” uw belangstelling en uw liefde vraagt.

SECTIE KINDERBESCHERMING

Subsidieproblemen in de Nederlandse Kinderbeschermingsinrichtingen

Al jaren lang hoort men in de kinderbeschermingswereld in ons land — en in dit artikel willen wij zeer speciaal spreken over die kant der kinderbescherming, die aangeduid wordt als „gestichtsverpleging” — zuchten slaken over de bestaande subsidieregelingen. Mr J. Overwater zei hierover op de algemene vergadering van de Nationale Federatie de Nederlandse Bond tot Kinderbescherming, in 1950, dat „voldoende geldelijke steun van de zijde der overheid volstrekt onmisbaar is. Zonder een doeltreffende subsidieregeling is een goede samenwerking tussen overheid en particulier initiatief niet mogelijk. Ook de noodzakelijke verdere ontwikkeling van de kinderbescherming hangt van haar af”. En juist die verdere ontwikkeling of beter gezegd de huidige onmogelijkheid tot verdere ontwikkeling — vanwege de niet doeltreffende subsidieregelingen — brengt vele kinderbeschermers tot zuchten.¹⁾

Wel mocht J. Ritsema van Eck in „De Koepel” van November 1952²⁾ een vurig beroep doen op de bestuursleden der particuliere tehuizen, om toch vooral aan de observatie meer belangstelling te wijden; hierbij wees schrijver op het rijksobservatiehuis te Zeist, dat door opzet en daaraan verbonden deskundigen alle particuliere observatietehuizen voorbij dreigt te streven. Natuurlijk werd bij het schrijven van deze cri de coeur niet over het hoofd gezien, (hoewel hierover in het artikel niet expressis verbis gesproken wordt), dat de rijkssubsidie voor een kind in een observatiehuis maximaal f 4,50 per dag bedraagt, terwijl gefluisterd wordt, dat een pupil in het rijksobservatiehuis per dag f 16,— kost. Maar welke particuliere instelling beschikt over een zo groot enthousiasme — en een zodanig

¹⁾ Hoewel hier verder alleen gesproken zal worden over de subsidiëring van kinderbeschermingsinrichtingen, spreekt het vanzelf, dat ook de Nederlandse gezinsverpleging grote problemen kent op dit terrein en niet uitkomt met de bestaande subsidies; dit klemte meer voor die verenigingen, die een behoorlijk werkend inspectie-apparaat willen opbouwen.

²⁾ „Aan de besturen van Tehuizen en Opvoedingsinstellingen” - J. Ritsema van Eck, „De Koepel” nr 11, Nov. 1952, blz. 300—302.

kapitaal — dat zij deze observatie-arbeid ter hand zal willen nemen en uit eigen middelen het verschil van meer dan tien gulden per dag wil en kan bijpassen?

En zelfs indien men nog niet eens spreekt over het „dure” observatiewezen, wordt toch al duidelijk, dat vele kinderbeschermingsinstellingen, zowel op het terrein der gezinsverpleging als op dat der gestichtsverpleging, langs de rand van de afgrond balanceren. Menige instelling is dan ook in die afgrond geduikeld, getuige het feit, dat in 1920 344 gesubsidieerde voogdijverenigingen met pupillen stonden ingeschreven tegen 262 in 1942.³⁾ Behalve door fusie, verdween het merendeel dezer verenigingen van het toneel wegens financiële moeilijkheden.⁴⁾ Het is een overbekend verschijnsel, dat verschillende voogdijverenigingen hun gehele kapitaal opgebruikt hebben om het verschil tussen ontvangen subsidie en werkelijke kosten aan te zuiveren. Vrijwel alle verenigingen, die zich op dit terrein bewegen, hebben althans hun kapitaal moeten aanspreken. Een onderzoek, ingesteld door het Nationaal Bureau voor Kinderbescherming bracht bijv. aan het licht,⁵⁾ dat er over het jaar 1948 door de gezamenlijke kinderbeschermingsinstellingen een exploitatietekort is geleden van ongeveer f 3.600.000,—.

Hoe is dan wel deze subsidieregeling voor verenigingen, die tehuizen exploiteren, welke zoveel zuchten en klachten en zulke grote exploitatiekosten ten gevolge heeft?

Volgens het wettelijk systeem wordt de subsidie vastgesteld in verband met leeftijd (tot 14 jaar, van 14—18 jaar), de wijze van verpleging, het verstrekte onderwijs en vakonderricht. Deze *verplegingssubsidie* wordt berekend per kind, per dag en mag natuurlijk nooit meer bedragen dan het bedrag, dat de verpleegde de vereniging werkelijk kost. Ieder jaar dient een vereniging, die een of meer kindertehuizen exploiteert, een staat van lasten en baten in bij het ministerie van Justitie. Aan de hand hiervan wordt het subsidiemaximum vastgesteld over het afgelopen jaar, hetwelk voor kinderen onder de 14 jaar f 2,70 en boven de 14 jaar f 3,— kan bedragen. Slechts voor die kinderen, die buitengewone verpleging behoeven — hetzij bijzonder onderwijs, hetzij bijv. observatie, of bijzondere hulp op andere wijze — kan het subsidiemaximum oplopen tot f 4,50. Een niet onaanzienlijk aantal van de Nederlandse kindertehuizen komt niet uit met de hierboven vermelde subsidiebedragen. Steeds meer wordt ook een aanvraag gedaan om *gemeentesuppletie* te verkrijgen. Sommige gemeenten dragen bij in de verplegingskosten door het verstrekken van een dagsubsidie, andere geven een algemene bijdrage. Op een of andere wijze dragen de gemeenten voor ongeveer 45 pct bij in de onkosten van voogdijpupillen.⁶⁾

Resumerend zien we dus, dat de kinderbeschermingsinrichtingen op twee manieren gesubsidieerd kunnen worden en wel:

1. door het *rijk* met een verplegingssubsidie, per kind, per dag, maximaal f 4,50;
2. door de *gemeente* met suppletie, hetzij dagsubsidie, hetzij bedrag ineens.

Hiernaast is het mogelijk, dat een vereniging van rijkswege een *bijdrage* ont-

³⁾ Gegevens ontleend aan de rede van mej. mr P. G. Prins getiteld „De subsidiepolitiek in verband met de ontwikkeling van de kinderbescherming”, uitgesproken op de algemene ledenvergadering van de Nationale Federatie de Nederlandse Bond tot Kinderbescherming op 4-5-'50. Gepubliceerd in Geschrift nr 11 van de Nat. Fed. de Ned. Bond tot K.B., blz. 30.

⁴⁾ Men kan zich overigens ook afvragen, of het overgebleven aantal voogdijverenigingen nog niet te groot is, dit met het oog op de versnippering.

⁵⁾ Mej. Prins t.a.p. blz. 31.

⁶⁾ Mej. Prins t.a.p. blz. 31. Dit geldt zowel voor pupillen in gezinsverpleging als in gestichtsverpleging.

vangt in het *exploitatietekort*. Vroeger werd naast de dagsubsidie een algemene subsidie verstrekt, op grond van speciale algemene kosten. Deze algemene subsidie wordt thans niet meer verleend. Hiervoor in de plaats is bovengenoemde bijdrage-in-het-exploitatietekort gekomen. Lang niet iedere vereniging echter ontvangt een dergelijke bijdrage. Dit is onder meer afhankelijk van de grootte van het tekort en de mate, waarin men zich op de rand van de afgrond bevindt.

Bij het huidige prijspeil blijken bovengenoemde subsidies ten enenmale onvoldoende te zijn. En hier raken we „des Pudels Kern”: er moeten dus bezuinigingsmaatregelen getroffen worden. Ieder kindertehuis heeft echter een aantal directe kosten, zoals bijv. voeding, kleding, medicijnen en geneeskundige hulp, waarop men niet kan bezuinigen. Een van de weinige posten, waarbij men zuinigheid in acht kan nemen, zijn bijv. de personeelskosten. Men kan minder, of onopgeleid personeel gaan aanstellen, of zeer jonge krachten. Men kan bijv. plannen om eindelijk eens met voldoende opgeleid personeel te gaan werken, laten schieten. Er zijn instellingen, waar men hiertoe eigenlijk nooit een behoorlijke gelegenheid heeft gehad, en waar, tot voor enkele jaren, vrijwel de enige opgeleide krachten de stageairs der Scholen voor Maatschappelijk Werk waren. Men kan ook afzien van deskundige hulp bijv. van psychiater of psycholoog, kortom men kan „de franje van het kleedje afknippen”. En juist hierover wordt in de Nederlandse inrichtingswereld zo gezocht en geklaagd. Bij de huidige subsidieregeling is het euphemistisch nog te spreken over franjesafknipperij. Het reële gevaar dreigt, dat de kwaliteit van het kleedje zelf — het werk — ernstig te lijden zal hebben door dit soort bezuinigingen. Gaat men immers werken met minder, of niet-opgeleid, jong personeel, dan zal de hoedanigheid van die arbeid hoogstwaarschijnlijk minder groot zijn, dan men zou kunnen verwachten van wel opgeleid — maar natuurlijk duurder — personeel. Tracht men te werken zonder hulp en bijstand van psychiater en psycholoog, dan zullen uiteraard moderne, deskundige inzichten geen invloed op het werk kunnen uitoefenen. Resultaat zal zijn, dat er geen sprake meer is van een ontwikkeling van de kinderbescherming, in het bijzonder van de inrichtingen, in opgaande lijn. Onmogelijkheid van ontplooiing dus, en dat voornamelijk wegens een niet-bevredigende en derhalve remmend-werkende subsidieregeling.

Natuurlijk zijn er van verschillende zijden oplossingen geopperd voor dit probleem. Men heeft o.a. gedacht aan een regeling als bij het onderwijs gebruikelijk is, welke er op neerkomt, dat de salarissen voor het personeel voor 100 pct door de overheid worden vergoed⁷⁾ en een aanzienlijk deel van de exploitatiekosten. Het spreekt vanzelf, dat een voorwaarde hiervoor zou zijn de intensievere controle van de overheid, o.a. waar het bekwaamheid van het personeel betreft. Dit behoeft echter geen bezwaar te vormen, aangezien de overheid toch nimmer de geestelijke en levensbeschouwelijke grondslagen van de kinderbeschermingsarbeid zou mogen aantasten.

Men heeft er ook de gedachten over laten gaan, om in plaats van het tegenwoordige systeem van kwantitatieve subsidieverlening, een stelsel van *kwaliteits-subsidie* te stellen, d.w.z. een subsidiëeringsvorm, welke hoger zou worden naarmate de hoedanigheid van de verrichte arbeid vooruitging, afgezien dus van het aantal verpleegdagen of het aantal verpleegde kinderen. Een dergelijke regeling zou die inrichtingen, waar men reeds lang (en met bijzonder grote opofferingen vanwege de financiële moeilijkheden) progressieve inzichten tracht te verwezenlijken, in hun streven helpen en tegemoet komen; terwijl de instellingen, die zich tot op heden afzijdig hielden, geprikkeld zouden kunnen worden om ook modernere

⁷⁾ Mej. Prins t.a.p. blz. 39—40.

methoden te gaan toepassen en gestichtspaedagogische experimenten op te zetten. Men zou zich niet meer zozeer behoeven te laten remmen in zijn plannen door het droeve, steeds groeiende exploitatietekort, maar juist door de betere kwaliteit van het werk aanspraak kunnen maken op een hogere subsidie.

Een der vragen die zich hierbij dadelijk voordoen is wel, hoe men de kwaliteit zal willen beoordelen. Men zou natuurlijk de opleiding der krachten kunnen gaan beoordelen, zoals bijv. gebruikelijk is voor inspectrices bij gezinsverplegingsinstellingen of maatschappelijke werksters, verbonden aan verenigingen voor gezinsverzorging, die subsidie genieten.⁸⁾ Maar hierdoor zal men alleen — en dan nog gebrekkig — het personeel kunnen beoordelen en zeker niet het werk zelf.

Het is de vraag of de financiële problemen der inrichtingen opgelost zouden zijn met boven, zeer summier, aangeduide kwaliteitssubsidie en of er geen nieuwe vraagstukken zouden ontstaan.⁹⁾ Het subsidieprobleem verkeert echter in een dergelijke situatie, dat het gewenst lijkt hierop nogmaals de aandacht te vestigen.

M. ROOD-DE BOER.

De wettelijke ondertoezichtstelling

Men zou in de kinderbescherming een drietal vormen kunnen onderscheiden, waardoor men zijn doel tracht te bereiken, nl.:

- a. door het plaatsen van het kind in een inrichting; men noemt deze vorm wel „gestichtsverpleging”. Misschien is het beter — vanwege de onaangename associaties verbonden aan het woord gesticht — te spreken van „verpleging in opvoedingsinstellingen”;
- b. door het zoeken van een ander gezin voor het betrokken kind, een wijze van kinderbescherming, algemeen als „gezinsverpleging” bekend;
- c. ten slotte door het kind te helpen en te steunen in eigen milieu. Dit kan op talloze manieren geschieden, bijv. door de Medisch Opvoedkundige Bureau's of door het aanstellen van een gezinsvoogd enz. Men vat dit alles wel samen onder de term „preventief” werk.

In dit artikeltje willen wij spreken over de mogelijkheid om door middel van de maatregel van wettelijke ondertoezichtstelling (*gezinsvoogdij*), het kind hulp te bieden binnen het eigen milieu. De hierboven aangeduide vormen a. en b. der kinderbescherming komen dus niet meer ter sprake, al zij hierbij dadelijk aangekend, dat het soms tijdens de ondertoezichtstelling noodzakelijk kan blijken het kind uit huis te plaatsen, hetzij in een inrichting, hetzij in een pleeggezin. De ondertoezichtstelling beoogt echter allereerst hulp te bieden aan het kind in het eigen gezin; pas indien dit onmogelijk blijkt, kan een uithuisplaatsing volgen.

Na 1905, de datum van inwerkingtreding der Kinderwetten, leerde de ervaring, dat men weliswaar via ontzetting uit of ontheffing van de ouderlijke macht — twee mogelijkheden tot rechterlijk ingrijpen, geopend door deze wetten — de

⁸⁾ En dan is het weer de vraag, wat men onder een voldoende opleiding verstaat. Diploma School voor Maatschappelijk Werk? Of is een getuigschrift van een tweejarige Avondcursus voor Maatschappelijke Werkers voldoende? Is het zelfs reeds voldoende, als men aantoont cursist op een dergelijke lopende cursus te zijn?

⁹⁾ Men kan zich bijv. voorstellen, dat bepaalde instellingen — in de hoop op hogere subsidie — zich hals over kop psychiatrische en/of psychologische hulp zouden verschaffen, zonder dat deze deskundige adviezen van wezenlijke invloed op het werk zouden zijn.

gelegenheid kreeg om het kind in een inrichting of een pleeggezin te doen opvoeden, maar dat de band van het kind met de eigen ouders toch altijd bijzonder sterk bleef. Het heeft betrekkelijk weinig zin, een kind op te voeden los van zijn eigen milieu. Immers, in vele gevallen, komt het kind straks, bijv. na zijn meerderjarigheid, weer terug in het eigen gezin en dikwijls zal alle moeite der opvoeders vergeefs blijken te zijn geweest. De relaties van de eigen ouders met het kind hebben enorme invloed op de opvoeding, helaas niet altijd ten goede. Kortom men zou kunnen zeggen, dat de ontzetting en ontheffing op zich zelf zeer nuttige en nodige maatregelen zijn, maar dat zij, jammer genoeg, niet altijd met succes gehanteerd kunnen worden. Men voedt immers het kind — een onderdeelje van het gezin — op, maar aan de reclassering van het gezin als geheel, wordt niet gewerkt, terwijl juist dat belangrijk zou zijn.

Er zijn trouwens ook bepaalde gevallen, waarin vaststaat, dat het kind thuis wel tekort komt, maar toch niet zó geschaad wordt, dat het noodzakelijk is om ontheffing of ontzetting uit te spreken.

Het jaar 1922 bracht een tweetal welkome aanvullingen in de justitiële kinderscherming, nl. de instelling van de kinderrechter en de boven reeds genoemde maatregel van wettelijke ondertoezichtstelling. In het spraakgebruik komt men meer de term „gezinsvoogdij” tegen. De ondertoezichtstelling is een meer genuanceerde maatregel dan de vrij ingrijpende ontzetting of ontheffing. Zij beoogt dan ook geen scheiding tussen ouders en kind en wordt eigenlijk niet op het kind alleen toegepast. Ondertoezichtstelling is een maatregel, die het gehele gezin bestrijkt. Zij kan zowel civielrechtelijk als strafrechtelijk worden uitgesproken in die gevallen, waarin „het betrokken kind zodanig opgroeit, dat het met zedelijke of lichamelijke ondergang wordt bedreigd”.

Het civiele recht en het strafrecht zijn twee verschillende onderdelen van het recht. Het civiele of burgerlijk recht regelt de verhoudingen, verplichtingen en bevoegdheden in het maatschappelijk verkeer tussen de mensen onderling, bijv. de verhouding tussen werkgevers en werknemers; de verplichtingen en bevoegdheden van verhuurders tegenover hun huurders en het civiele recht regelt ook de verhoudingen in het personenrecht, zoals bijv. de relatie tussen ouders en kinderen, dus de ouderlijke macht. Wordt nu civielrechtelijk de maatregel der ondertoezichtstelling uitgesproken, dan betekent dit, dat niet het wangedrag van het kind zelf grond voor deze maatregel is, maar de bovenaangehaalde bedreiging met zedelijke of lichamelijke ondergang. De ouders zullen zich — voor zover het de opvoeding van hun kind betreft — moeten houden aan de aanwijzingen die de gezinsvoogd (door de Kinderrechter aangewezen) hun daarbij geeft. Deze civielrechtelijke ondertoezichtstelling wordt uitgesproken in die gevallen, waarin zich opvoedingsmoeilijkheden voordoen. Deze moeilijkheden kunnen liggen in het gehele milieu, in de houding van de ouders en ook in het kind zelf. Toch zal alleen maar dan tot benoeming van een gezinsvoogd worden overgegaan, als er positieve mogelijkheden voor oplossing van de problemen in het gezin aanwezig zijn. Indien, aan de andere kant, de ouders, het milieu of het kind in staat zijn zelfstandig uit de moeilijkheden te komen, zal de ondertoezichtstelling niet worden uitgesproken, want dan heeft men hier geen gezinsvoogd van node.

Het strafrecht nu is van andere aard dan het burgerlijk recht. De openbare orde in de samenleving moet gehandhaafd worden. Dit geschiedt door de regels die het strafrecht stelt; hierbij worden bepaalde handelingen verboden en met straf bedreigd. Het Openbaar Ministerie, in kinderzaken in de figuur van de Officier van Justitie, zorgt voor de handhaving der openbare orde en voert de opgelegde straf uit. Bij een minderjarige, die via een strafvervolgning in aanraking met de kinderrechter komt, kan blijken dat er kansen aanwezig zijn, dat dit kind de verkeerde weg op zal gaan, omdat er in zijn eigen milieu niet voldoende positieve

krachten aanwezig zijn om hem op het juiste pad te houden. In zo'n geval kan náást de straf voor het gepleegde strafbare feit, de strafrechtelijke maatregel van ondertoezichtstelling worden opgelegd. Dikwijls ook wordt deze uitgesproken als steun naast een voorwaardelijke straf of maatregel.

Recapitulerend zien we dus, dat de grond voor een civielrechtelijke ondertoezichtstelling niet behoeft te liggen in slecht gedrag van het kind, maar bijv. in tekorten in de opvoeding, spanningen of verwikkelingen in het gezin. De ouderlijke macht is min of meer aangetast. Het kind zelf is geen procespartij. Zoals hierboven reeds werd gezegd, het gevaar van zedelijke of lichamelijke ondergang bestaat. Daarentegen wordt de strafrechtelijke ondertoezichtstelling alleen uitgesproken naast een (voorwaardelijke) straf of maatregel. Het kind heeft zich door een strafbaar feit blootgesteld aan vervolging, is dus wel zelf procespartij. Ook hier moet de bedreiging van lichamelijke of zedelijke ondergang bestaan.

Hoe dan ook — civielrechtelijk of strafrechtelijk — is de ondertoezichtstelling eenmaal uitgesproken, dan is haar uitwerking volkomen gelijk. Er wordt door de kinderrechter een gezinsvoogd benoemd, wiens taak het is om het kind te helpen bij zijn moeilijkheden en daarnaast het milieu op te voeren tot begrip voor de behoeften van het kind en zijn mogelijkheden tot ontwikkeling. De gezinsvoogd zal trachten de dikwijls afwijzende houding der ouders tegenover het kind, om te buigen tot begrijpende. Doel van de bemoeiingen van de gezinsvoogd is altijd de verbetering van de opvoeding. Bij zijn werk staat hij natuurlijk niet alleen, het gezag van de kinderrechter is achter hem. Maar de persoonlijkheid van de gezinsvoogd zelf is van het allergrootste belang.

De wettelijke ondertoezichtstelling wordt uitgesproken voor een bepaalde tijd, die ten hoogste een jaar bedraagt. Deze periode kan telkens verlengd worden, maar ook tussentijds worden opgeheven. Bij meerderjarigheid eindigt zij vanzelf. Het is verstandiger een maatregel als de ondertoezichtstelling niet te spoedig te beëindigen; het kost de gezinsvoogd soms lange tijd de ouders tot beter begrip te brengen. Is echter de ouderlijke macht gered, de opvoeding verbeterd, dan is het verkeerd de gezinsvoogdij te lang te laten voortduren.

Over de figuur van de gezinsvoogd, zijn bevoegdheden en verplichtingen, zal in een volgend artikeltje iets verteld worden.

M. R.

BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

Baby- en Kleuterverzorging

door de Amerikaanse kinderarts dr Benjamin Spock.

Oorspronkelijke titel: The commonsense book of baby en child care. Illustaties van Dorothea Fox. Vertaling Beatrix Willing, het geheel ingeleid en bewerkt voor Nederlands publiek door dr Ph. H. Fiedeldij Dop. Uitg. De Driehoek, 's-Graveland, 1950.

Dit boekje, dat hoewel in Pocket-formaat uitgegeven, 480 dicht bedrukte pagina's bevat, geeft een schat van adviezen, op een wijze, die het voor een ieder prettig leesbaar maken. Het pretendeert niet de oplossing van alle problemen voor ieder kind te geven, het theo-

retiseert niet, maar aan de hand van voorbeelden uit de praktijk, die ieder ouder en kinderverzorger(ster) het hart zullen verwarmen, laat dr S. zien hoe liefdevol begrip voor het kind het uitgangspunt van verzorging en opvoeding moet zijn, daarbij uitgaande van de

nieuwste inzichten op het gebied van de kinderpsychologie. De tekeningetjes van Dorothea Fox, waarmee ook de Nederlandse uitgave is verlicht, zijn bovendien zo verrassend goed getroffen, dat u ieder moment bij het doorbladeren denkt uw eigen kind in verschillende plezierige en onplezierige, maar altijd kinderlijke, situaties vóór u te zien.

Het is niet de bedoeling, dat het boekje in één adem wordt uitgelezen, maar in tegendeel, het kan als naslagwerk worden gebruikt. Hiertoe staat er voorin niet alleen een zeer uitvoerige inhoudsopgave, waarin de ontwikkeling van het kind van het prae-natale stadium tot aan de puberteit op de voet wordt gevolgd, maar bovendien geeft het achteraan een alphabetisch woordenregister, waarin u over vrijwel alle problemen van de verzorging en opvoeding iets kunt vinden.

De Hollandse titel „Baby- en kleuter-verzorging” is m.i. minder juist, omdat het zich daartoe niet bepaalt, maar de ontwikkeling van het kind volgt tot aan de puberteit, de prae-puberteit wordt zelfs nog behandeld.

Het begin van het boek, waarin zeer uitvoerig wordt gesproken over de babyvoeding en -verzorging, geeft zelfs na de bewerking van dr Fiedeldij Dop toch nog de indruk meer op Amerikaanse, dan op Nederlandse verhoudingen te zijn ingesteld. 1e. wordt er veel gesproken over flesvoeding, hoewel borstvoeding als beter en natuurlijker wordt aanbevolen en 2e. het bezit van een ijskast schijnt als gewoon te worden beschouwd. Voor de Hollandse vrouw is het dunkt mij meer vanzelfsprekend, dat zij het kind aan de borst voedt.

Dat ook vooral reeds in deze eerste maanden het liefdevolle contact met de moeder van zo uitermate groot belang is voor de latere ontwikkeling van het kind wordt hier gemoedelijk en tevens zeer helder uiteengezet. „Wees natuurlijk en gewoon en geniet van uw kind”. „Uw baby is geboren om een redelijk, vriendelijk, menselijk wezen te zijn”, vindt u op pagina 28.

Zeer uitvoerig wordt uitgeweid over de lichamelijke verzorging in alle details, maar daar tussendoor vindt men telkens onderwerpen besproken (duimzuigen, zindelijk maken, moeilijkheden met eten, enz.) die tot kleinere en grotere opvoedingsproblemen kunnen uitgroeien.

Het is ondoenlijk een volledige indruk te geven van alle onderwerpen, die ter sprake komen. Met enkele voorbeelden zal worden volstaan zoals:

de drang naar zelfstandigheid van de één- en tweejarige en de verhouding tot de volwassene;
de zeer waardevolle rol van de vader; spelen en plichten;
verzethouding;
aanpassing aan school en groep;
moeilijkheden met leren;
puberteitsvoorbereiding enz.

Bij dit alles is de beschrijving van de lichamelijke en de geestelijke groei nauw verweven.

Een zeer waardevol boek, dat verdient in ieder gezin en door een ieder, die met kinderen omgaat, gelezen te worden.

Helaas blijkt de goedkope Pocket-uitgave uitverkocht te zijn en is het boek thans alleen gebonden voor de prijs van f 6,90 verkrijgbaar.

A. BIJL-BEKET

Van elders

Het uitstekende Belgische tijdschrift voor Strafrecht (Revue de Droit pénal et de Criminologie), een uitgave onder auspiciën van het ministerie van Justitie, welke regelmatig met ons orgaan wordt uitgewisseld, bevat in het nummer van

Maart 1953 enkele interessante bijdragen.

In de eerste plaats een studie van F. E. Louwage, inspecteur-generaal van de politie, over de techniek van onderzoek en ondervraging van verdachten.

Vanuit een blijkbaar langdurige en rijke ervaring maakt de schrijver een aantal behartigenswaardige opmerkingen. Allereerst, dat de verhorende politieambtenaar of rechter van instructie een zekere praktische psychologische kennis moet bezitten, wil hij het verhoor met vrucht kunnen leiden. Voorts dat alle „thirddegree”-methoden (afmatting van de verdachte, intimidatie enz.) en strikvragen niet slechts te recht in de beschaafde landen bij de Wet verboden zijn, doch ook in de praktijk niet bevorderlijk zijn voor het uiteindelijke doel van ieder gerechtelijk onderzoek: het vinden van de waarheid. Alleen een in volle vrijheid afgelegde bekentenis heeft waarde, doch zelfs die moet eerst nog getoetst worden, daar de verdachte wel de schuld op zich kan willen nemen om een ander te dekken. Bijzonder belangwekkend is wat de schrijver vertelt over het verschil in optreden, dat hij in de loop der jaren heeft menen te ontdekken tussen enerzijds de ontkenkende verdachte, die uiteindelijk blijkt schuldig te zijn en anderzijds de werkelijk ten onrechte verdachte. De schuldige is gesloten, wantrouwend, vol „weerstand”; de onschuldige begint althans met een stroom van woorden, hij is bereid uitvoerig alle gewenste inlichtingen te geven en eerst als de verhorende ambtenaar blijkt hem niet te geloven, sluit ook hij zich verongelikt op, wordt ook wantrouwend en zwijgzaam. Het is zaak voor de verhoerende instantie, om de verdachte tijdens het verhoor scherp te observeren en zo min mogelijk te onderbreken voor het maken van notities of procesverbaal. De beste ondervrager is hij, die het gehele gesprek ongedwongen tot een eind voert en eerst dan het resultaat in ter zake dienende bewoordingen vastlegt.

Beleefdheid en welwillendheid behoren de houding van de ondervrager te kenmerken.

Schrijver onderscheidt ten slotte de gevallen, waarin reeds bij de aanvang overstelpend bewijsmateriaal beschikbaar is, slechts een aantal aanwijzingen dan wel onvoldoende bewijs en gaat na,

hoe in al die gevallen het beschikbare bewijs het beste kan worden „uitgespeeld” tegenover de verdachte, waarbij de persoon van de ondervraagde, met name of wij al dan niet met een recidivist te doen hebben, ook weer een rol speelt.

Al met al een artikel, waarmede menig beginnend recheman of jonge rechtercommissaris zijn nut zou kunnen doen en dat bij algemene toepassing tot een tegelijk doeltreffende als menselijke en waardige onderzoeksmethode zou leiden, waaraan helaas — ook in ons land — nog wel eens iets ontbreekt.

In de tweede plaats werd onze aandacht speciaal getrokken door een drietal prae-adviezen, uitgebracht aan de „Commission Pénitentiaire Benelux” over het „*Medisch-psychologische en sociale onderzoek naar de Delinquenten*” van de hand van *prof. dr P. A. W. Baan* (Nederland), *prof. A. Mergen* (Luxemburg) en *prof. E. de Greeff* (België), waarin de historische ontwikkeling, huidige stand en mogelijke toekomstige uitbreiding vandit onderzoek, zo vóór de veroordeling als tijdens de straf aan beschouwing worden onderworpen. Het meest valt op, dat deze bij uitstek deskundige prae-adviseurs unaniem van oordeel zijn, dat de psychiater op ruimer en meer systematische wijze behoort te worden ingeschakeld bij de observatie en het onderzoek, doch dat zij anderzijds waarschuwen voor een overschatting van de psychotherapeutische behandeling (althans bij de huidige stand van de wetenschap en de beschikbare voor dit werk gekwalificeerde artsen) voor de „genezing” van de misdadiger en voor de voorkoming van recidive.

Naast artikelen over meer specifiek Belgische strafrechtelijke vraagstukken bevat deze aflevering van de *Revue* voorts de gebruikelijke tijdschriften en boekenoverzichten.

Wie zelf eens van het tijdschrift wil kennismaken, kan het bij ondergetekende ter leen bekomen.

B. VAN DER WAERDEN.

Moderne

Maatschappij-problemen

„Moderne Maatschappij-problemen” door prof. dr W. Banning. De Erven F. Bohn N.V., Haarlem, 1953. Prijs geb. f 7,90.

Dit jongste product van prof. Bannings welversneden pen, verschenen als no VIII in de reeks Theologica, mag zeker zonder enige reserve een welkome verschijning genoemd worden. De schrijver wil in dit werk geven — zoals in de ondertitel te lezen staat — „een beschrijvende analyse van krachten en processen in de hedendaagse maatschappij ten dienste van predikanten, maatschappelijke werkers en werksters, wika's en anderen”, en in deze opzet is hij o.i. alleszins geslaagd. Met dit boek, dat als bijkomende maar zeker niet onbelangrijke verdienste heeft, dat de stof over het algemeen in een voor de lezer prettig verteerbare vorm gegoten is, wordt ongetwijfeld in een behoefte voorzien. Ter voorkoming van mogelijk misverstand zij nog gezegd, dat het verschijnen van dit boek in de serie Theologica, waarin voor het overige tot dusverre alleen theologische werken zijn opgeno-

men, voor niemand reden behoeft te zijn te menen, dat het niet voor hem bestemd is. De schrijver stelt zich geen ander doel dan het leveren van een bijdrage tot een goed begrip van wat er in de hedendaagse maatschappij gaande is, en dat op zo exact en objectief mogelijke wijze; een theologische bezinning over de „inhoud van een verantwoorde Christelijke houding” in en tegenover dat maatschappelijk gebeuren valt buiten het kader van dit boek, zoals hij in zijn Inleiding uitdrukkelijk verklaart. De schrijver moge zich „in de eerste plaats lezers met theologische belangstelling en scholing” gedacht hebben, aan hen, die deze belangstelling en scholing missen, kan prof. Bannings boek evenzeer ter lezing aanbevolen worden.

Het is waarlijk niet gering, wat ons hier in het bestek van nog geen 180 pagina's geboden wordt, zoals een enkele blik in de inhoudsopgave ons leren kan. In 14 hoofdstukken worden achtereenvolgens behandeld het karakter der moderne maatschappij, het economisch, technisch, urbanisatie- en massificatieproces, de ontwikkeling der sociale verhoudingen en van het sociale vraagstuk,

geesteshoudingen en hun achtergronden, sociale mythen en hun betekenis, arbeidsproblemen, ordening en planning, structuurverandering ten plattelande, veranderingen in het gezin, interne spanningen in onze maatschappij, integratie- en desintegratieprocessen. Natuurlijk kan van een ook maar eniger-mate uitvoerige behandeling in een zo luttel aantal bladzijden geen sprake zijn, maar wel kan men rekenen op een altijd evenwichtig overzicht, waarin geen essentialia ontbreken. Zeker zijn er momenten, waarop men graag een uitvoeriger behandeling van een probleem, een royaler weergave van de denkbeelden van een belangrijke figuur in het sociologisch denken zou hebben gezien, maar dit bezwaar is nu eenmaal inhaerent aan de opzet van boeken als dit. De belangstellende vindt overigens aan het eind van ieder hoofdstuk een ruime literatuurverwijzing.

In de eerste alinea van zijn hoofdstuk over „Ordering en Planning” stelt de schrijver, dat wij „hier vooral zonder dogmatische vooringenomenheid” moeten leren denken. Volgens dit heilzame principe is hij zelf inderdaad bij voortdurende te werk gegaan, maar niettemin is een volkomen objectiviteit van oordeel uiteraard uitgesloten, en zo zal bijv. de humanist het wel eens oneens met de schrijver zijn waar een waarderingsoordeel aan de orde is. Daar is immers het feit dat, om zijn eigen woorden te gebruiken, „christelijk ethisch denken eigen inhouden en normen meebrengt, te onderscheiden bijv. van het antieke of modern-humanistisch denken” (blz. 10). In zijn streven naar exactheid en

objectiviteit geeft de schrijver niet dikwijls reden tot opmerkingen op deze grond. Mogelijk heeft hij in het eerste hoofdstuk, waarin hij een karakteristiek geeft van onze moderne geïndustrialiseerde massa-maatschappij, te sterk het licht doen vallen op het materiële, het technische, in onze beschaving, en haar toch waarlijk ook niet geringe belangstelling voor geestelijke zaken te zeer veronachtzaamd, zoals toch al té dikwijls geschiedt. Eén twijfelachtige uitslating aan het eind van dit hoofdstuk willen we ook nog even aanstippen. Hij stelt zich daar de vraag: „Waarheen beweegt zich deze maatschappij met haar grote mogelijkheden, maar ook met haar grote gevaren? En kan het Christendom daarbij nog een richtinggevende kracht zijn — of zijn wij overgeleverd aan immanente mechanismen, die zich aan elk menselijk ingrijpen onttrekken?” (blz. 22). Bij deze laatste zinsnede moet men toch wel een vraagteken plaatsen. Bedoelt de schrijver hier nu te zeggen dat wij, wanneer het Christendom nu eens géén richtinggevende kracht meer zou kunnen zijn, bepaald overgeleverd moeten zijn aan „immanente krachten, die zich aan elk menselijk ingrijpen onttrekken”? Dit laatste zal toch lang niet voor een ieder aanvaardbaar zijn. Of wordt hier toch iets anders bedoeld?

Er zouden zo nog wel enkele opmerkingen te maken zijn maar dit lijkt weinig zinvol. Aan de waardering voor dit boek doet dit alles niets af: de conclusie blijft dat we hier te doen hebben met een in zijn doelstelling geslaagd boek, dat wij gaarne ter lezing aanbevelen.

J. TH. VAN LOGCHEM

SECTIE RECLASSERING

Toen „Humanitas” in 1945 werd opgericht om maatschappelijk werk in humanistische geest te verrichten, speciaal onder die groepen van de bevolking welke niet door de rooms-katholieke en protestant-christelijke sociale instellingen werden bestreken, sprak het vanzelf, dat aanstonds ook het reclasseringswerk ter hand werd genomen. Het is immers een traditie in ons land, waar „de reclassering” reeds meer dan 125 jaar bedreven wordt, dat bij dit werk een ruime plaats wordt ingeruimd aan de vrijwillige medewerker, in het bijzonder voor het persoonlijke, dagelijkse contact met de veroordeelde en het ligt voor de hand, dit zoveel mogelijk te doen op een gelijkgerichte levensbeschouwelijke grondslag en reclasserders in te schakelen die niet te ver af staan van de maatschappelijke status hunner cliënten. Dit immers zijn bijna noodzakelijke voorwaarden, wil er werkelijk tussen leidsman (celbezoeker of toezichthouder) en reclassent een op vertrouwen steunende band ontstaan, die nodig is om de laatste de leiding en invloed van de eerste ook innerlijk te doen aanvaarden en een blijvende uitwerking van de tijdelijke reclasseringsbemoeiing te kunnen verwachten.

Doordat het hoofdbestuur van het Algemene Nederlandse Genootschap tot Reclassering open stond voor deze zienswijze, bleek het mogelijk, dat in tal van afdelingen in den lande, onze leden werden ingeschakeld in dit werk, speciaal bij het toezicht over voorwaardelijk veroordeelden en hoewel de samenwerking met het genootschap uiteraard in de ene plaats vlotter en soepeler verliep dan in de andere, kan gezegd worden, dat het aandeel van Humanitas aan de reclasseringsarbeid in de loop der jaren steeds ruimer is geworden en dat

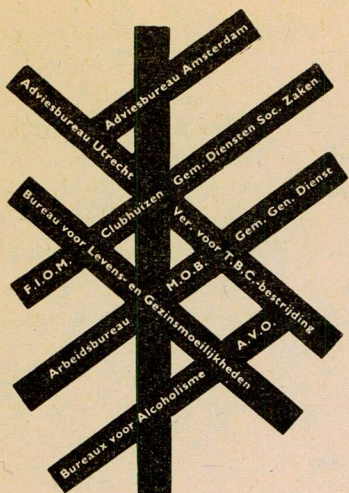
het zijn plaats definitief heeft verworven.

Naast de praktische beoefening van dit werk in genootschapsverband gevoelden onze mensen echter uiteraard behoefte aan bezinning in eigen kring en scholing op humaistische grondslag. Daarom heeft het cetraal bestuur reeds in 1946 een landelijke sectie „reclassering” in het leven geroepen, welke plaatselijk contactpunten heeft, hetzij in afdelingssecties, of leden die zich speciaal met deze taak van maatschappelijke zorg bezighouden. Deze centrale sectie heeft in de loop der jaren enige landelijke en regionale conferenties georganiseerd en daarnaast de scholing van toezichthouders en intensivering van het werk ook plaatselijk gestimuleerd.

Thans is het reclasseringswerk van Humanitas zodanig uitgegroeid, dat grote behoefte wordt gevoeld aan een centrale figuur, een „ambtenaar in algemene dienst”, die voor het gehele land als organisator en vraagbaak kan optreden. plaatselijk plooiën gladstrijkt in de samenwerking met het genootschap en die het werk op grang brengt in afdelingen waar de reclassering nog geen levend deel van onze verenigingsorganisatie is geworden. Het verheugt mij, dat door de toegezegde medewerking zowel van de zijde van het Nederlands Genootschap tot Reclassering als van de zijde van het departement van Justitie, de aanstelling van een zodanige centrale ambtenaar, uitsluitend werkzaam voor Humanitas, thans op korte termijn verwezenlijkt staat te worden.

Het bestuur der Sectie Reclassering hoopt, dat deze versterking „aan de top” gepaard zal gaan met uitbreiding van het corps vrijwillige medewerkers in alle afdelingen!

B. VAN DER WAERDEN

MET WELKE ORGANISATIES KOMEN WIJ IN INDIVIDUELE GEVALLEN IN AANRAKING?

WAT DE A.V.O. DOET

Door C. van der Lende

(vervolg)

In ons vorige nummer kondigden wij U aan dat wij in dit nummer het bovenstaande artikel zouden vervolgen met de uiteenzetting van:

E. De taak van de afdelingen, benevens een overzicht van de resultaten van het werk van de A.V.O.

I. Door propaganda en ledenwerving het leger A.V.O.-voorzitters te vergroten, opdat een voor de minder-valide gunstige gezindheid groeie in de kringen der overheid, der bedrijfs wereld en der maatschappij in het algemeen.

II. Als plaatselijk of regionaal steunpunt te fungeren voor de uitvoering van en medewerking aan algemene of individuele maatregelen van het hoofdbestuur, zoals het verzamelen van statistische en andere gegevens, het opsporen, registreren en differentiëren van het aantal minder-valide arbeidskrachten, onderzoeken naar de omvang en de feitelijke betekenis der minder-validenzorg, enz.

III. In eigen rayon de belangen van de minder-valide arbeidskrachten te behartigen door:

A. het oprichten en exploiteren van een adviesbureau, waar alle minder-valide arbeidskrachten of hun verzorgers

1. worden ingelicht en voortgeholpen omtrent de bestaande mogelijkheden tot medische, paedagogische, hygiënische of sociale verzorging, opdat, waar maar enigszins mogelijk, invaliditeit wordt voorkomen, doelmatig wordt genezen, in haar voortgang wordt gestuit of in haar gevolgen wordt gecompenseerd. De afdeling onderhoudt daarvoor een nauw en frequentief contact met de betreffende instanties, als medische consultatiebureau's,

verpleeginrichtingen, onderwijsinrichtingen, internaten, kruisverenigingen, medici en specialisten, medische en sociale diensten, vakopleidingsinrichtingen, arbeidsbureau's, enz.

De afdelingen waken er tegen, dat een lichamelijk of geestelijk misdeelde verkomt, omdat niemand zich zijn lot heeft aangetrokken of hem tijdig en deskundig heeft terecht geholpen;

2. advies ontvangen op het gebied der beroepskeuze, beroepsverandering, arbeids- en vakopleidingsmogelijkheden, arbeidseisen en arbeidsomstandigheden.

3. In het adviesbureau dienen zitting te hebben een sociaal deskundige en een medicus, alsmede een vertegenwoordiger van het arbeidsbureau, van maatschappelijke hulpbetoon of de dienst van sociale zaken en van het b.l.o..

B. Het bevorderen hunner tewerkstelling in bij hun aanleg en capaciteiten passende arbeid:

1. in het gewone bedrijfsleven (particulier en overheids);
2. in arbeidskampen of in werkverschaffingen;
3. in besloten werkinrichtingen;
4. in huisarbeid (voor hen, die zich niet of bezwaarlijk kunnen verplaatsen);
5. als zelfstandig handelaar of ondernemer;
6. in een vrij beroep, zulks

a. in samenwerking met de bestaande instanties op dit gebied, als arbeidsbureau's, arbeidsinspectie, enz.;

b. met inachtneming der vereiste aanpassing van de minder-valide aan de arbeid of omgekeerd (protesen-, veiligheids- en technische voorzieningen);

c. na wegneming der nodeloze belemmeringen of staketsels door selectie- en keuringsbepalingen, door andere wettelijke voorschriften of door onjuiste inzichten inzake risico's, enz.;

d. met inachtneming ener rationele arbeidsverdeling en het uitzetten der arbeidsmogelijkheden.

Voor de tewerkstelling in arbeidskampen, werkinrichtingen en huisarbeid, waarbij vooropsta de overgang naar het vrije bedrijf te vergemakkelijken, bevordere de afdeling de oprichting ener aparte stichting om de werkgelegenheid te exploiteren, zoveel mogelijk op de basis van self-supporting, eventueel met overheidssubsidie in de vorm van prestatievergoeding, welke subsidie merendeels geaequivaaleerd wordt door het bedrag der uitgespaarde verplegings- of ondersteuningsgelden;

C. als nazorg- en blijvend hulporgaan te fungeren voor alle moeilijkheden op arbeidsgebied, waarvoor de minder-valide uit hoofde van zijn defect kan komen te staan (dreigend ontslag, werkloosheid, loon, sociale verzekering, ondersteuning, huisvesting, arbeidsuitrusting enz.).

De afdeling vorme voor de uitoefening dezer taak een steunfonds.

D. Samen te werken met, en de samenwerking en een juiste taakafbakening te bevorderen tussen verenigingen en instellingen in haar rayon, welke een onderdeel van de minder-validenzorg behartigen, als medisch herstel en verpleging, opvoeding en onderwijs, leiding en bescherming, toezicht en patronaat, straf en tuchtzorg, hygiënische en geestelijke volksgezondheid.

IV. Het bestuur der afdeling bestaat uit reeds eerder genoemde leden van het adviesbureau, plus

a. vertegenwoordigers der ambtelijke instanties, als de besturen der voornaamste gemeenten in het betreffende rayon, der nijverheidsscholen, van het openbaar onderwijs, der arbeidsinspectie, enz.;

b. vertegenwoordigers der sociaal-medische of sociaal-hygiënische diensten en personen, als medische consultatiebureau's, directies, ziekenhuizen, kruisverenigingen, enz.;

c. vertegenwoordigers der verenigingen van werkgevers en van werknemers, van instellingen ten behoeve van het bedrijfsleven als kamers van koophandel, maatschappij van nijverheid plus eventueel individuele belangrijke werkgevers en werknemers;

d. vertegenwoordigers van armenraad, armbesturen en dergelijke maatschappelijke instellingen van voogdij- en reclasseringsinstellingen, kinderbescherming en jeugdzorg;

e. vertegenwoordigers van verenigingen of comité's van of voor groepen van lichamelijk of geestelijk gebrekkigen;

f. vertegenwoordigers van sociale verzekeringsorganen, van ziekenfondsen;

g. andere vooraanstaande persoonlijkheden als medici, geestelijken, enz.

Het spreekt vanzelf, dat dit werk niet alleen kon worden gedaan door een bestuur, dat in zijn geheel bestond uit mannen die de A.V.O. in hun vrije tijd te besturen hadden, zij het dat dit bestuur de beschikking had over een aantal administratieve hulpkrachten.

Toen dan ook de eerste jaren voorbij waren, werd overgegaan tot het aanstellen van een ambtenaar in algemene dienst, wiens hoofdtaak het werd, leiding te geven aan het plaatsingswerk en te trachten minder-validen geplaatst te krijgen in overheidsdienst of particuliere betrekkingen of in eigen bedrijven. Daartoe behoorde het voortdurend contact met de A.V.O.-adviesbureau's, die van dit ogenblik af in hun moeizame arbeid werden bijgestaan door deze ambtenaar in algemene dienst.

Het werk, door deze ambtenaar verricht, had voldoende succes om de regering er toe te kunnen bewegen, het A.V.O.-werk te subsidiëren, zodat dientengevolge thans in totaal tien ambtenaren voor de buitendienst in dienst zijn van de A.V.O., een ambtenaresse, die tot taak heeft huisarbeid te verschaffen aan de minder-validen die aan huis gebonden zijn, en drie sociale werksters, die de ambtenaren buitendienst in hun taak bijstaan.

Het resultaat van het A.V.O.-werk laat zich aflezen uit het jaarverslag over 1951 uitgebracht.

Een bliksemlicht-opname geeft het volgende beeld: Aantal afdelingen 65. Aantal leden 4002. Aantal A.V.O.-adviesbureau's 57.

Verstrekte subsidies aan werkplaatsen voor minder-validen f 11.275,—.

Verstrekte voorschotten aan werkplaatsen f 19.500,—.

In „zorg” zijnde of geweest zijnde minder-validen in 1951 2586, waarvan 184 militaire oorlogsslachtoffers; 486 burger oorlogsslachtoffers; 1916 andere minder-validen.

Geplaatst door het Centraal A.V.O.-arbeidszorgbureau: 271 personen in particulier bedrijf; 26 personen in overheidsdienst; 92 personen aan eigen bedrijf geholpen.

Daarnaast werd nog aan 849 personen andere hulp verleend, waarvan in 496 gevallen met gunstig resultaat.

Uit de aard der verleende zorg kunt u vaststellen, dat de taak der vereniging A.V.O. uitgebreider is geworden dan zij voorheen was.

Ziehier een beknopte samenvatting van het werk dat in 1951 geschiedde: Medische zorg

bevorderd, prothese-voorziening geregeld, beroepskeuze-advies gegeven, studie-adviezen gegeven, toezicht op studie gehouden, vestiging in eigen bedrijf verzorgd, rehabilitatievoorstellen met kostenberekening ingediend, nieuwe arbeidsmogelijkheden gezocht, uitkeringen bewerkstelligd, voorlichting gegeven omtrent beveiliging machines en het verstrekken van hulpmiddelen voor het verrichten van arbeid, transport- en opname-moeilijkheden geregeld, woon- en bedrijfsruimte gezocht, invalidewagens en andere hulpmiddelen verschaft, administratieve en andere hulp verleend, opheffing beperkende bepalingen bepleit, verstrekking van toewijzingen, vergunningen en erkenningen geregeld, leveranciers en afnemers gezocht, sollicitaties ondersteund.

Wanneer u daarbij weet, dat door de afdelingen nog in 1989 gevallen geholpen werd, waarvan in 758 gevallen met afdoende resultaat, waarvan geplaatst werden in het normale bedrijf 219 minder-validen en op een beschuttende werkplaats 165, dan kunt u met een gerust hart vaststellen, dat de A.V.O. veel en goed werk doet.

Zij deed echter nog meer dan het hier vermelde.

Aan verschillende ministeries werden 295 gedegen adviezen uitgebracht over vestigingsvergunningen en wat dies meer zij; 179 adviezen aan Gemeentelijke Sociale Diensten en 158 adviezen aan particuliere instellingen. De A.V.O. is vertegenwoordigd in niet minder dan elf commissies, die zich bemoeien met allerlei soort belangenbehartiging van minder-validen; zij heeft een eigen plastic-werkplaats, waar tien man in dienst zijn, waaronder zes minder-validen; richtte in de loop der tijden tal van werkplaatsen voor minder-validen op, in 1951 nog zes.

Op verzoek van de minister van Sociale Zaken heeft de A.V.O. zich in de afgelopen twee jaar speciaal beziggehouden met het tot stand brengen van beschuttende werkplaatsen voor minder-validen. Zij is daarin niet onaardig geslaagd en zet haar werk ook op dit gebied met energie voort.

Uit een bij elf werkplaatsen ingesteld onderzoek naar de steunbesparing die het gevolg was van de tewerkstelling van minder-validen in deze werkplaatsen, blijkt, dat deze steunbesparing voor het jaar 1951 in totaal f 84.911,90 bedroeg.

Dit brengt mij er vanzelf toe de aandacht te vestigen op het prae-advies dat dr J. S. Stratingh uitgebracht op het A.V.O.-congres, dat eind September 1952 in Scheveningen werd gehouden, in welk prae-advies hij becijfert, dat revalidatie van alle minder-validen, die naar schatting gerevalideerd kunnen worden, 40 miljoen gulden zal kosten, maar dat de besteding van dit bedrag 170 miljoen gulden zal opbrengen aan steunbesparing, aan besparing van invaliditeitsrenten, ongevallenwetrenten en aan opbrengst, uit eigen arbeid van de te werk gestelde minder-validen verkregen.

Dat de A.V.O. ook — en gaarne — er aan wil medewerken de revalidatie te bevorderen, spreekt vanzelf. Herstel voor arbeidsgeschiktheid staat mede in haar programma.

Het is op grond daarvan, dat de A.V.O. wil samenwerken met de verschillende kruisverenigingen en te zamen met de afdelingen van die kruisverenigingen gemeenschappelijke districtsadviesbureau's tot stand wil brengen, waartoe zij de eigen A.V.O.-adviesbureau's wil opheffen, ten einde door middel van die gemeenschappelijke adviesbureau's de revalidatie te bevorderen.

Daarbij kunnen de aangestelde en nog aan te stellen provinciale medische revalidisten in het werk worden betrokken.

Het doel is: in elke provincie een medicus-revalidist aangesteld te krijgen, gesalarieerd uit de rijksmiddelen, voorts om ten behoeve van het revalidatiewerk in elke provincie te zamen met de kruisverenigingen en de officiële arbeidsbemiddeling en sociale diensten een provinciale stichting in het leven te roepen, met welke stichting de medicus-revalidist

samenwerkt en het werk naar onderen te vertakken in de districtsadviesbureau's bovengenoemd, waar de te revalideren minder-validen kunnen aankloppen niet alleen voor revalidatie, maar ook voor het doen behartigen van andere belangen.

Ik sprak in dit artikel enkele malen over onvolwaardige arbeidskrachten en plaatste deze woorden tussen aanhalingstekens. Deze woorden hebben afgedaan. Hebben **gelukkig** afgedaan.

Wij, in Nederland zijn er ons van bewust geworden, dat minder-validen niet als onvolwaardige arbeidskrachten kunnen worden bestempeld. Zij hebben altijd betoogd: zet ons aan het voor ons geschikte werk en wij zullen het bewijs leveren, dat wij volwaardige arbeidskrachten zijn, al mag het tempo waarin wij arbeid verrichten dan menigmaal verschillen van het tempo waarin validen arbeiden.

Zij, die aldus betoogden, hebben gelijk en hebben gelijk gekregen; ook van de A.V.O. Vandaar dat de vereniging thans heet: Nederlandse Vereniging Sociale zorg voor minder-validen A.V.O.

Met de zinspreuk „Actio Vincit Omnia” (bezigheid overwint alles) hebben wij de letters A.V.O. willen behouden.

De taak van de vereniging is uitgebreid. Zij omvat de sociale zorg voor de minder-validen, sociale zorg in onbeperkte zin. Dat dit zo is gegroeid, verheugt mij en velen met mij. Deze taakuitbreiding biedt de A.V.O., die op 31 Augustus 1952 25 jaar bestond, gelegenheid, onder de goede leiding van haar voorzitter, prof. dr L. v.d. Horst, geneesheer-directeur van de Valeriuskliniek te Amsterdam, in de komende 25 jaar te trachten op breed terrein de belangen van de minder-validen te dienen. Hun en Nederland tot heil.

Wanneer dit artikel tot gevolg zou mogen hebben, dat tal van lezers en lezeressen zich wilden aansluiten bij de A.V.O., zou dit mijn hart deugd doen.

Wat het lidmaatschap kost? De minimum-contributie is f 3,50 per jaar. U kunt u opgeven aan het A.V.O.-kantoor, Nicolaas Maestraat 52 huis, Amsterdam-Zuid.

Zeer bedankt voor uw aandacht.

C. VAN DER LENDE

DE SOCIALE TAAK DER GEMEENTE

door J. C. van Dam, directeur van de Gemeentelijke Dienst voor
Sociale Zaken te Amsterdam

Omvang 105 pagina's. Prijs f 2,50

Dit boekje legt de nadruk op de betekenis der nieuwere taken, als onderdeel van een doelbewuste sociale vorming van ons volk, waarbij naast de sociale gerechtigheid, als leidende beginselen moeten gelden naastenliefde, eerbiediging van de persoonlijkheid en groei naar zinvolle vrijheid.

VAN MAANEN'S ZIEKENHUIS- EN BEDRIJFSKLEDING

*Leverancier van Uniformkleding
voor de Gezinsverzorging in Nederland*

Verkoop voor de provincies Groningen, Friesland en Drente:
S. Ferwerda v/h J. Juchter N.V., Vismarkt 15/19, Groningen.

Overijsel en Achterhoek:
Linnen-Industrie firma N. Cohen, Veenstraat 146, Enschede.

Zuid-Holland en Zeeland:
Firma Jac. M. de Nie, Magazijn „Prins Hendrik”,
Boekhorststraat 18, 's-Gravenhage.

Voor het overige gedeelte van het land, aanvragen of bestellingen gaarne
aan ons adres:

1e Helmersstraat 167/169, Amsterdam-W., tel. 84089.

SOCIALE- VERZEKERINGSWETTEN BIBLIOTHEEK

Onder redactie van: Mr G. A. A. M. Boot en C. M. Swiebel, resp. administrateur en referendaris bij het ministerie van sociale zaken en volksgezondheid.

In deze losbladige serie verschijnen alle sociale verzekeringswetten en daartoe behorende besluiten en verdragen.

Ieder onderdeel
van deze serie
zal inhouden:

- ★ de volledige tekst van de wet, voorzien van marginale aantekeningen en inhoudsopgave;
- ★ de uitvoeringsvoorschriften;
- ★ de van belang zijnde jurisprudentie;
- ★ een kort en duidelijk commentaar;
- ★ een zakenregister op de gehele inhoud.
- ★ Omvang ca 4000 pag.
Vraagt prospectus.

Vermande Zonen Uitgevers-IJmuiden

HUMANITAS HELPT!

HELPT
HUMANITAS